

PĀRTIKAS DROŠĪBA

KAS IR PĀRTIKAS DROŠĪBA ATTĪSTĪBAS KONTEKSTĀ?

Pārtikas drošība nozīmē, ka visiem cilvēkiem vienmēr ir fiziska un finansiāla pieeja pietiekamai, drošai un uzturvielām bagātai pārtikai, lai nodrošinātu aktīvu un veselīgu dzīvi (Pārtikas un lauksaimniecības organizācija).

Pieeju pārtikai var ietekmēt klimata pārmaiņas, dabas untumi, nemieri un konflikti, iedzīvotāju skaita pieaugums, tirdzniecības politikas izmaiņas, problēmas ar ūdens apgādi un zemes īpašumtiesībām, sociālais statuss un citi faktori. Būtiski, ka pārtikai jābūt tādā cenā, lai to varētu atļauties iegādāties arī nabadzīgākie iedzīvotāji, un ka tā ir droša veselībai un uzturvielām bagāta. Tie cilvēki, kuri nesaņem šādu pārtiku, cieš no veselības problēmām, bērni nevar attīstīties fiziski un intelektuāli. Tas nozīmīgi ietekmē gan katra indivīda, gan konkrētā reģiona iespēju pilnvērtīgi attīstīties.

IZAICINĀJUMI PĀRTIKAS DROŠĪBAI PRAKSĒ

- 2000. gadā ANO tika pieņemti Tūkstošgades attīstības mērķi, starp kuriem pirmais mērķis, par ko valstis vienojās, ir samazināt badu un pārtikas nepietiekamību pasaulē par 50% līdz 2015. gadam. Neskatoties uz to, šobrīd aptuveni vienam miljardam pasaules iedzīvotāju nav pietiekošas pārtikas.
- Eiropas Savienība (ES) ar Kopējās lauksaimniecības politikas atbalstu būtiski subsidē lauksaimniecības produkciju. Kaut arī no vienas puses tas ir būtisks atbalsts ES zemniekiem, no otras puses subsidēto lauksaimniecības preču eksports var izspiest no tirgus vietējos ražotājus, tādējādi būtiski mazinot viņu ienākumus un veicinot nabadzības riskus.
- Atbalsts atjaunojamiem energoresursiem veicina arī lauksaimnieku plašāku pievēršanos degvielā pārstrādājamo kultūru audzēšanai. Taču tas ne tikai neveicina vietējo transporta attīstību, jo pārsvarā tiek ražots eksportam, bet arī mazina lauksaimniecībā izmantojamo zemju platību. Nereti šīs platības ir vienīgās, kur mazie zemnieki var audzēt pārtiku pašpatēriņam un pārdošanai, tas veicina konfliktus dēļ zemes un pieejas ūdenim.
- Papildus tam vairākas valstis iepērk vai nomā zemi lauksaimniecības preču ražošanai citās valstīs, īpaši Āfrikā, tādējādi bez pieejas zemei atstājot daudzus mazos zemniekus.

- Pārtikas drošības riski ir cieši saistīti ar nabadzību. To veicina atbilstošu tehnoloģiju un tehniskās palīdzības trūkums, ierobežota ražošanas infrastruktūra, neeksistējošas vai sliktas transporta un komunikāciju iespējas, kā arī nepietiekams finansējums. Lauksaimniecisko preču ražotājiem bieži jāsašķiras ar problēmām ar zemes īpašumtiesībām, viņiem ir zems izglītības līmenis un savstarpējā organizācija. Ļoti svarīga lauksaimniecībā ir sievietes loma, taču viņa nereti ir izslēgtas no lēmumu pieņemšanas.

KĀPĒC JĀDOMĀ PAR PĀRTIKAS DROŠĪBU?

Tiesības uz pārtiku ir cilvēktiesības. Tāpēc uz pārtiku nevar skatīties tikai kā uz preci, par pārtikas drošību ir jādomā plašākā kontekstā, ņemot vērā tās būtisko nozīmi cilvēku dzīvē un attīstībā. Planētas nabadzīgākie 2 miljardi iedzīvotāju 50 – 70% ienākumu tērē pārtikai.

Pasaules iedzīvotāju skaits strauji pieaug. Uzskata, ka līdz 2050. gadam uz planētas dzīvos jau 9 miljardi iedzīvotāju. Tāpēc ir jādomā ne tikai, kā pabarot arvien vairāk cilvēku, bet arī, kā to darīt ilgtspējīgi, videi draudzīgi un ņemot vērā klimata pārmaiņas. Intensīva pārtikas ražošana var būtiski kaitēt videi, tā veicina siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas, upju un ezeru ūdens izsīkšanu, bioloģiskās daudzveidības mazināšanos, lauksaimniecībā izmantojamo zemju noplicināšanu, zivsaimniecības izsīkšanu. Šīs pārtikas drošības trūkuma izraisītās sekas veicina arī politisko nestabilitāti pasaulē un neļauj sasniegt citu politiku, tajā skaitā Tūkstošgades attīstības mērķus.

KO ES VARU DARĪT, LAI LABVĒLĪGI IETEKMĒTU PĀRTIKAS DROŠĪBU?

- Veicināt vietējās pārtikas plašāku izmantošanu, iepirkties vietējos pārtikas tirdziņos, patērēt sezonas produktus, izglītoties par veselīgas pārtikas ražošanu un patēriņu.
- Iegūt plašāku informāciju un informēt citus par pārtikas drošības jautājumiem pasaulē.
- Sekot līdz lēmumiem, lai tiesības uz pārtiku tiktu ņemtas vērā, ieviešot citas politikas, piemēram, tirdzniecībā, enerģētikā, vides aizsardzībā, demogrāfijā, lauksaimniecībā un zivsaimniecībā.

Vēlies uzzināt vairāk vai sniegt savu ieguldījumu?

www.concordeurope.org

www.bis.gov.uk/news/topstories/2011/Jan/global-food-and-farming-futures

www.guardian.co.uk/global-development/food-security
[uk.oneworld.net/guides/food security](http://uk.oneworld.net/guides/food%20security)

